

Сиротюк Г.В.
кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри економіки
Львівського національного університету природокористування

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-255-8-6>

АКТИВІЗАЦІЯ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ АГРАРНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ ЯК ВАЖЛИВИЙ ЧИННИК ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ КРАЇНИ

Анотація

Дослідженню стан інноваційно-інвестиційної діяльності аграрного сектору економіки. Проведено аналіз сучасного стан розвитку сільськогосподарських підприємств на інноваційних засадах та вказано на коло певних проблем, що стримують впровадження інновацій. Систематизовано основні види інновацій, які впроваджуються у діяльність сільськогосподарських підприємств: продуктиві, технологічні, організаційні та маркетингові. Доведено важливість для країни такої продуктової інновації як виробництво органічної сільськогосподарської продукції. Виявлено, що забезпечити високу технологічну ефективність виробництва можна швидше у галузі рослинництва, тоді як у тваринництві, через значну тривалість виробничого циклу, цей процес є ускладненим. Проаналізовано динаміку капітальних інвестицій та прямих іноземних інвестицій у сільське господарство України. Здійснено аналіз основних причин, які стримують розвиток інноваційно-інвестиційного забезпечення аграрного сектору. Запропоновано заходи щодо підвищення інноваційно-інвестиційної діяльності аграрного сектору економіки.

Вступ. Аграрний сектор відіграє надзвичайну важливу роль в розвитку національної економіки, так як його функціонування спрямоване на забезпечення продовольством населення, сировиною промисловості та зростання експортного потенціалу країни. Пандемія коронавірусу, карантинні обмеження та військові дії росії негативно відобразилися на становищі виробників аграрної продукції та споживачах сільськогосподарської продукції.

Конкуренція в аграрному секторі нині є важливим чинником розвитку сільськогосподарських підприємств. Конкурентне середовище характеризується своєю мінливістю, стахостичністю, що стимулюють виробників аграрної продукції до пошуку та впровадження нових механізмів конкурентоспроможного розвитку.

Ефективний розвиток аграрного сектора можна забезпечити шляхом впровадження інновацій та залучення інвестицій. Підвищення ефективності аграрного сектору неможливе без належного інноваційно-інвестиційного забезпечення, яке сприяє нарощуванню обсягів виробництва сільськогосподарської продукції, збільшенню виробничого потенціалу та зростанню результативності аграрної галузі. Інвестиційні ресурси дозволяють упроваджувати новітні технології та техніку, інноваційні форми організації та управління виробництвом. Це дозволить аграрним підприємствам досягти високої конкурентоспроможності на внутрішньому та зовнішньому ринках і вийти з кризових ситуацій.

Сутність понять «інноваційна діяльність» та «інвестиційна діяльність» висвітлена у Законах України. Інноваційна діяльність – це діяльність, яка спрямована на використання і комерціалізацію результатів наукових досліджень та розробок і зумовлює випуск на ринок нових конкурентоздатних товарів і послуг [1]. Інвестиційна діяльність – це сукупність практичних дій громадян, юридичних осіб і держави щодо реалізації інвестицій [2].

Тобто, інноваційно-інвестиційна діяльність – це комплекс заходів, які пов'язані з економічним обґрунтуванням необхідності інвестицій, впровадження новацій, нових видів продукції та технології з метою отримання економічного або соціального ефекту.

Сьогодні, в умовах нестабільності, що характеризується підвищеним ризиком при інвестуванні, не прогнозованістю ситуації на ринку аграрної продукції, актуальною є проблема грамотного розміщення інвестиційного ресурсу та ефективного управління інноваційно-інвестиційною діяльністю.

Тому дослідження інноваційно-інвестиційної діяльності аграрного сектору заслуговує особливої уваги, оскільки вони є рушійною силою розвитку аграрних підприємств на засадах сталості, визначають стратегію їх розвитку, та й країни загалом.

1. Розвиток інноваційної діяльності аграрного сектору економіки

Проблеми організації інноваційної діяльності, управління інноваціями, вибору методів та побудови механізмів інноваційного розвитку аграрних підприємств нині знаходяться в центрі уваги економічної науки. Перехід аграрного сектору на інноваційну модель розвитку є природним наслідком інтеграції України у світовий економічний простір.

Інноваційний розвиток – це позитивні зміни в діяльності підприємства при застосуванні нововведень, які забезпечують зростання його конкурентоспроможності.

Характерними особливостями впровадження інновацій в аграрному секторі є: інновації спрямовані на дослідження живих організмів; різноманіття аграрної продукції; залежність впровадження інновацій від

природно-кліматичної зони; тривалий термін окупності інновацій; комплементарний характер інновацій; високий ризик впровадження інновацій порівняно з іншими галузями економіки; різний соціально-освітній рівень працівників галузі тощо.

Специфіка інноваційних процесів в аграрному секторі економіки полягає ще й в тому, що вони характеризуються наявністю регіональних, галузевих, функціональних, технологічних та організаційних особливостей.

Інноваційні технології аграрного сектору стосуються не лише технологічних процесів, а й способу організації діяльності сільського господарства, інноваційних технологій надання державної підтримки, інноваційних механізмів кредитування та фінансування [3, с. 218].

Впровадження інноваційних технологій в аграрний сектор передбачає визначення механізмів взаємодії різних суб'єктів: органів державної влади, підприємництва, міжнародних організацій, асоціацій, спілок, об'єднань тощо.

Стимулювання інноваційної діяльності підприємств можна здійснювати завдяки використанню певних економічних інструментів та важелів впливу. При цьому особлива роль має відводитися державі, оскільки саме ціленаправлена та системна державна політика зможе вплинути на ефективність регулювання інноваціями.

Для оцінки ефективності механізмів впровадження інноваційних технологій в аграрний сектор проаналізуємо динаміку окремих показників: частка доданої вартості аграрного сектору у ВВП, частка аграрного сектору в загальному експорті, частка рівня зайнятості в аграрному секторі (рис. 1).

Рис. 1. Аналіз показників ефективності механізмів впровадження інноваційних технологій в аграрний сектор України

Джерело: побудовано за даними [4; 5; 6]

В Україні частка доданої вартості аграрного сектора у ВВП становила у 2021 р. 10,6 % і мала незначні коливання протягом досліджуваних років. Це вказує на те, що для формування доданої вартості в нашій країні характерний інтенсивний тип. Частка експорту аграрного сектору у загальному експорті України, починаючи з 2016 р. становить більше 40 %. Україна серед лідерів у світі за обсягами експорту соняшникової олії та шроту, загалом на експорт Україна постачає 25 видів аграрної продукції. Щодо частки зайнятості в аграрному секторі до всієї зайнятості, то вона має тенденцію до спадання.

Інновації в аграрному секторі, за спрямованістю результатів, прийнято поділяти на: продуктові, технологічні, організаційні та маркетингові (рис. 2).

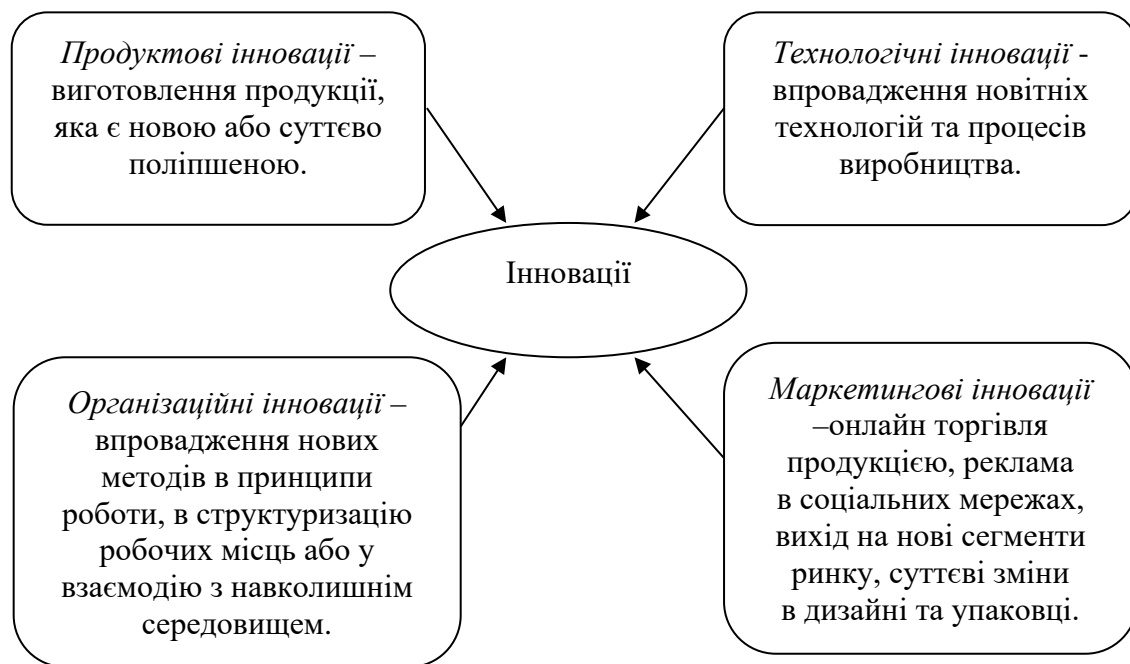

Рис. 2. Класифікація інновацій в аграрному секторі за спрямованістю результатів

Особливістю впровадження інновацій в галузі сільського господарства є наявність великої кількості виробників сільськогосподарської продукції. Важливим чинником, що впливає на впровадження інновацій в сільському господарстві, є розмір підприємства. Тому важливо проаналізувати виробництво аграрної продукції за категоріями підприємства, адже зрозуміло, що великі підприємства володіють значним ресурсним потенціалом і тому мають більші можливості, порівняно з малими підприємствами, для впровадження сучасних інноваційних технологій.

Зауважимо, що у сільськогосподарських підприємствах в основному зосереджено виробництво зернових культур і технічних культур, тоді як у господарствах населення – картоплі, овочів і ягід. Частка сільсько-

господарських підприємств в загальному обсязі продукції сільського господарства у 2021 р. склала 67,9%, а господарств населення – 32,1%.

Про ефективні результати інноваційної діяльності сільськогосподарських підприємств свідчить зростання урожайності сільськогосподарських культур, яке є основним індикатором ефективності інновацій, що направлений на удосконалення технології виробництва. Аналіз урожайності культур у сільськогосподарських підприємствах країни вказує на значні темпи її зростання усіх основних культур (табл. 1).

Таблиця 1

**Динаміка урожайності сільськогосподарських культур
у сільськогосподарських підприємствах**

Роки	Урожайність сільськогосподарських культур, ц з 1 га зібраної площі					
	зернові культури	цукрові буряки	соняшник	картопля	культури овочеві	плоди та ягоди
2010	26,9	279	15,0	132	174	78,2
2011	37,0	363	18,4	168	195	84,9
2012	31,2	411	16,5	161	199	89,9
2013	39,9	399	21,7	160	200	103,5
2014 ¹	43,7	477	19,4	176	208	95,2
2015 ¹	41,1	436	21,6	161	206	104,5
2016 ¹	46,1	482	22,4	166	211	101,9
2017 ¹	42,5	475	20,2	168	208	103,1
2018 ¹	47,4	509	23,0	171	214	128,4
2019 ¹	49,1	461	25,6	155	214	108,1
2020 ¹	42,5	416	20,2	157	207	105,6
2021 ¹	53,9	479	24,6	166	215	117,3

¹ Дані наведено без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях.

Джерело: складено автором за даними [7]

Варто зауважити, що зростання урожайності соняшнику, плодівих і ягідних культур пов'язано з впровадженням продуктивних інновацій. До такого виду інновацій належить виробництво органічної сільськогосподарської продукції.

Станом на 01.01.2022 року загальна площа сільськогосподарських угідь, зайятих під органічним виробництвом та перехідного періоду, склала 422,3 тис га (1% від загальної площі земель сільськогосподарського призначення України), в тому числі площа сільськогосподарських угідь з органічним статусом – 370,1 тис. га, площа сільськогосподарських угідь перехідного періоду – 52,2 тис. га.

Кількість сільськогосподарських виробників органічної продукції становила 418 або 79,2 % від загальної кількості операторів (рис. 3).

Рис. 3. Динаміка кількості сільськогосподарських виробників органічної продукції та площа земель під органічним виробництвом

Джерело: побудовано за даними ТОВ «Органік Стандарт»

Бачимо, що з 2019 року дещо зменшилась площа земель під органічним виробництвом та кількість операторів органічного виробництва. Україна за площею органічних сільськогосподарських угідь у 2020 році займала 21 місце у світі та 13 місце у Європі.

Органічна сільськогосподарська продукція в основному орієнтована на експорт, тоді як внутрішній ринок є недостатньо містким через низьку платоспроможність населення. У структурі внутрішнього ринку органічної продукції найбільша частка (53,2%) належить молочній продукції, а також круп'яним і зерновим виробам (21,3 %) (рис. 4).

Експорт органічної продукції орієнтований в основному на країни Європейського Союзу. Продукція експортується у 40 країн світу. В структурі експорту органічної продукції України найбільша частка припадає на Європу – 82 %, що дозволило їй посісти п'яте місце серед 126 країн-експортерів органічної продукції до країн Європейського Союзу. Експорт склав у 2021 році 190 тис. тонн або 6,6 % [8].

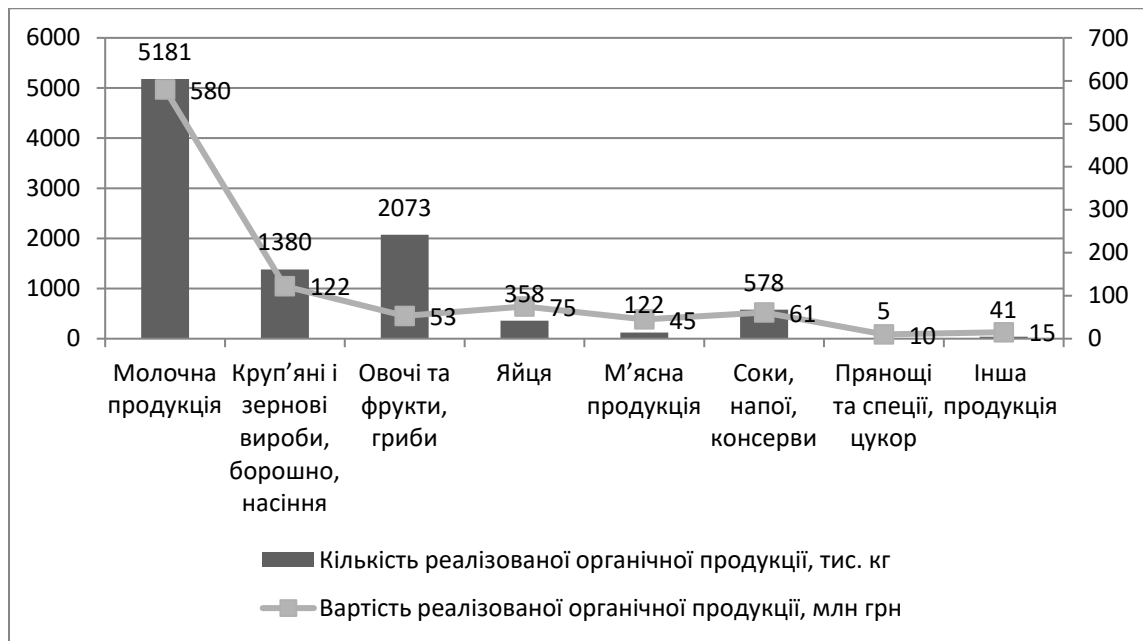

Рис. 4. Реалізація органічної продукції на внутрішньому ринку у 2021 р.

Джерело: побудовано за даними ТОВ «Органік Стандарт»

Варто відзначити, що у країнах ЄС та інших країнах швидко зростає попит на органічну продукцію, а це є позитивним моментом для сільськогосподарських підприємств України. Ведення органічного землеробства та виробництво органічної продукції є перспективним напрямком інноваційного розвитку аграрної галузі.

Згідно Національної економічної стратегії Україна поставила ціль до 2030 р. збільшити площі сільськогосподарських угідь, які відведено під органічне виробництво до 1,3 млн. га (3% від всієї площі сільськогосподарських угідь України) і збільшити експорт органічної продукції до 1 млрд доларів США [9].

Інноваційні технології знайшли застосування і в галузі тваринництва. Успішні інноваційні проєкти щодо створення високотехнологічних комплексів вже реалізовано переважно галузях свинарства, птахівництва та молочного скотарства. Впродовж останніх років спостерігається спад поголів'я майже за всіма видами тварин, лише поголів'я птиці у 2022 році зросло порівняно з 2010 роком на 1,1 % (табл. 2).

Впровадження інновацій у галузь тваринництва забезпечило зростання продуктивності тварин (рис. 5).

Забезпечити високу технологічну ефективність виробництва можна в основному у галузі рослинництва, тоді як у тваринництві цей процес є значно складнішим, що пояснюється значною тривалістю виробничого циклу у галузі тваринництва.

Наявність поголів'я тварин і птиці (на 1 січня, тис. гол)

Роки	Велика рогата худоба		Свині	Вівці та кози	Птиця, млн. голів
	усього	у т. ч. корови			
2010	4826,7	2736,5	7576,6	1832,5	191,4
2011	4494,4	2631,2	7960,4	1731,7	203,8
2012	4425,8	2582,2	7373,2	1739,4	200,8
2013	4645,9	2554,3	7576,7	1738,2	214,1
2014	4534,0	2508,8	7922,2	1735,2	230,3
2015 ¹	3884,0	2262,7	7350,7	1371,1	213,3
2016 ¹	3750,3	2166,6	7079,0	1325,3	204,0
2017 ¹	3682,3	2108,9	6669,1	1314,8	201,7
2018 ¹	3530,8	2017,8	6109,9	1309,3	204,8
2019 ¹	3332,9	1919,4	6025,3	1268,6	211,7
2020 ¹	3092,0	1788,5	5727,4	1204,5	220,5
2021 ¹	2874,0	1673,0	5876,2	1140,4	200,7
2022 ¹	2644,0	1544,0	5608,8	1094,3	202,2

¹ Дані наведено без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях

Джерело: складено на основі даних [7]

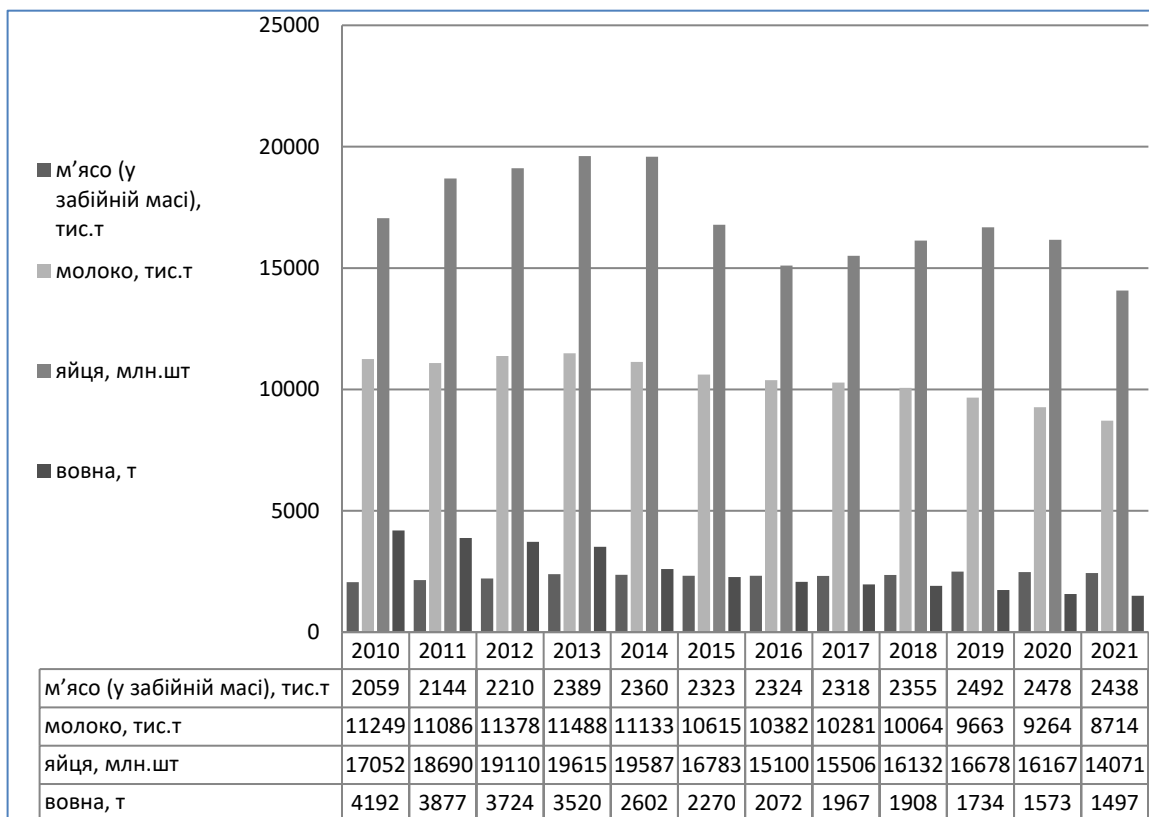

Рис. 5. Динаміка виробництва продукції тваринництва та птахівництва

Джерело: складено на основі даних [7]

В аграрній галузі, порівняно з іншими галузями, розвиток інновацій є повільнішим, а це потребує особливої уваги та пошуку додаткових стимулів. При цьому особлива роль відводиться державі, саме держава має регулювати інноваційні процеси, надавати безпосередню підтримку виробникам аграрної продукції, встановлювати стратегічні цілі та виконувати контрольні функції. Це підтверджується досвідом країн Європейського Союзу, де функціонують державні інститути регулювання інноваційного розвитку аграрного сектору.

Державна підтримка інноваційної діяльності визначена у Стратегії розвитку сфери інноваційної діяльності на період до 2030 року, де подано стратегічні завдання щодо цілей в аграрному секторі як підструктури агропромислового комплексу. Саме держава повинна взяти на себе головну інтегруючу роль для подолання деструктивних процесів неефективного використання науково-технічних знань і розробок у процесі створення інноваційних технологій.

Сьогодні важливо сконцентрувати інноваційну діяльність в аграрному секторі економіки на прогнозуванні напрямів його розвитку на довгострокову перспективу, на відборі пріоритетних для аграрної галузі та держави інноваційних проектів та на забезпеченні підтримки необхідних наукових прикладних досліджень.

Механізм державного стимулювання розвитку інновацій аграрного сектору має враховувати елементи: об'єкти стимулювання; пріоритетні напрями докладання бюджетних ресурсів; форми і методи непрямого стимулювання; інструменти державного непрямого впливу; облік умов інноваційного розвитку конкретного періоду часу і конкретних регіональних умов; механізми оцінювання результатів інноваційної політики в аграрному секторі, заснованої на державному стимулюванні [10, с. 98].

Отже, для ефективного розвитку аграрного сектору економіки та успішного функціонування всіх складових системи його розвитку виняткова роль має відводитися саме інноваційному розвитку.

2. Інвестиційна привабливість аграрного сектора економіки

Для ефективного розвитку аграрного сектору економіки України концептуальною умовою є реалізація механізмів системного покращення його інвестиційного забезпечення. Інвестиції у сільське господарство є важливим чинником реалізації потужного потенціалу аграрного сектору в Україні та прискорення його економічного зростання.

В останні роки спостерігається інвестиційний спад в аграрному секторі, що зумовлено низкою чинників:

- погіршенням фінансового стану країни;
- складним економічним становищем; пандемією COVID-19;
- військовими діями;
- недостатньо виваженими змінами в секторальному управлінні;

- посиленням ризиків збереження капіталу та інших інвестиційних ризиків;
- припиненням діяльності великої кількості суб'єктів малого бізнесу;
- уповільненням інвестиційної діяльності в аграрному секторі та іншими чинниками.

Погоджуємося з думкою Ю. О. Лупенко, що інвестиційні процеси у сільському господарстві останнім часом різко загальмувалися внаслідок скорочення фінансових можливостей інвесторів і держави. Відновлення позитивної динаміки інвестицій вимагає вжиття радикальних заходів щодо підвищення інвестиційної привабливості галузі та якнайшвидшої макроекономічної стабілізації у державі [11, с. 62].

Інвестиції є базою для забезпечення конкурентоспроможності виробників сільськогосподарської продукції на світових ринках, передумовою успішної інтеграції аграрних підприємств України у світовий економічний простір. Аграрний сектор економіки є привабливим для інвесторів, так як на аграрну продукцію завжди є стійкий попит і позитивна динаміка до зростання.

Основними цілями інвестиційного розвитку аграрних підприємств є: наукова, інноваційна, економічна, екологічна, соціальна, технологічна і технічна.

Реалізація процесу інвестування відбувається за умови організаційно-економічного забезпечення та з включенням таких основних його стадій, як формування інвестиційних ресурсів та управління інвестиційним забезпеченням. Неодмінною складовою формування системи інвестиційного забезпечення є процес накопичення необхідних коштів для фінансування розвитку аграрного сектору економіки.

Інвестиції в аграрні підприємства надходять з внутрішніх та зовнішніх джерел. Внутрішніми джерелами є: прибуток, страхові відшкодування, амортизаційні відрахування, оборотні активи, внутрішні фінансові зобов'язання тощо. До зовнішніх джерел належать: банківські кредити, бюджетні дотації, недержавні інвестиційні інституції, пайові внески, благодійні внески, гранти, іноземні інвестиції тощо.

Проте внутрішні інвестиційні джерела сільськогосподарських підприємств наразі недостатні для задоволення інвестиційних потреб. Зовнішні, зокрема й іноземні інвестиції в галузь, надходять в обмежених обсягах.

Основними напрямками інвестування є: придбання сільськогосподарської техніки, впровадження інноваційних технологій виробництва, що передбачають ресурсозбереження та екологічність, модернізація сільського господарства, яка буде одним із чинників пропонування ринку конкурентоспроможності продукції. Для цього у країнах ЄС кредитною політикою передбачено пільгові умови кредитування, а саме: відсоткова кредитна ставка від 3 до 9 %, для кооперативів пільгова кредитна ставка коливається від 4 до 4.4 %. Крім того, у США, наприклад, фермерам що постраждали від стихійних лих,

надаються пільгові кредити для відшкодування збитків у галузі тваринництва і рослинництва, а також за втрачений сільськогосподарський інвентар та інше майно [12].

Розглядаючи надходження інвестицій в аграрний сектор України варто враховувати регіональні аспекти, оскільки притаманні регіональні диспропорції у залученні як капітальних, так і іноземних інвестицій. Це зумовлено рівнем розвитку регіонів та їх інвестиційною привабливістю, яку доцільно здійснювати за критеріями дохідності та ризику. Найважливішим критерієм дохідності є рівень рентабельності галузі, який є показником ефективності виробництва та конкурентоспроможності.

Капітальні інвестиції у аграрний сектор вирізняються тим, що ефект від них виявляється не відразу, а після їх освоєння і введення в експлуатацію, на відміну від поточних вкладень. Тому капітальні вкладення відрізняються великими грошовими розмірами, які необхідні для будівництва виробничих об'єктів або ж для придбання техніки. Період окупності капітальних інвестицій у сільському господарстві є досить тривалим.

Аналізуючи обсяг капітальних інвестицій в аграрний сектор України, спостерігаємо зростання його до 2018 році та спад у 2019 та 2020 роках (рис. 6).

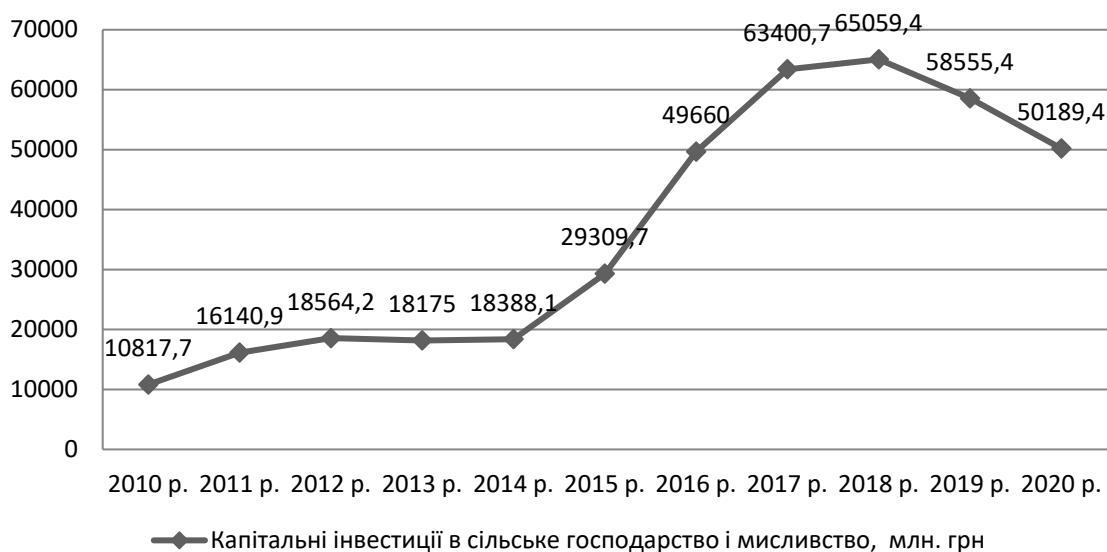

Рис. 6. Динаміка обсягів надходження капітальних інвестицій в сільське господарство

Джерело: побудовано за даними [7]

Активізації інвестиційного процесу, впровадженню нових технологій сприяє залучення коштів іноземних інвесторів. Під час формування конкурентоспроможності країни вони відіграють особливу роль, оскільки при нестачі національних інвестиційних ресурсів, прямі

іноземні інвестиції вважаються одними із найефективніших джерел розвитку та підтримки аграрного сектору економіки, та інших секторів.

Найбільш цікавими для прямих інвесторів є підприємства, що займаються вирощуванням однорічних і дворічних сільськогосподарських культур, але і галузь тваринництва також притягує інвестиції.

Динаміка надходження іноземних інвестицій в аграрний сектор з 2014 року є спадною через значні втрати інвестиційного потенціалу (рис. 7).

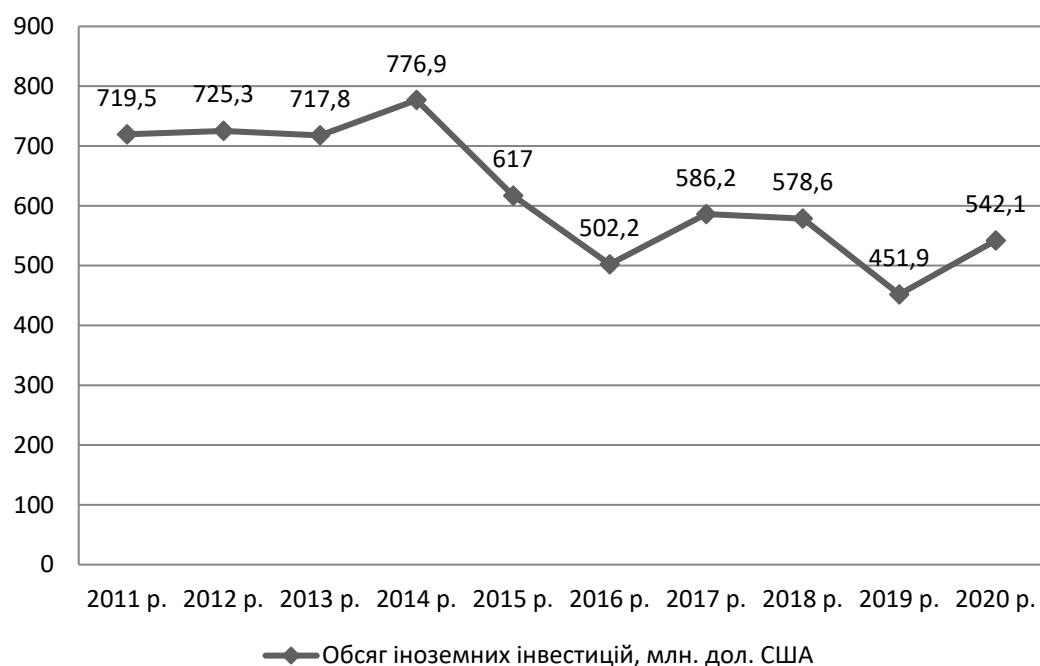

Рис. 7. Динаміка надходження прямих іноземних інвестицій в сільське господарство України (станом на 1 січня, млн дол. США)

Джерело: побудовано за даними [7]

Встановлено, що саме в сільське господарство, впродовж останніх років, залучено найменше іноземних інвестицій.

У п'ятірку основних інвесторів українського сільського господарства у 2020 році увійшли такі країни як Кіпр, Німеччина, США, Польща і Нідерланди.

Вважаємо, що основними причинами недостатнього іноземного інвестування є наступні:

- не прогнозованість політичної ситуації в країні;
- військові дії, внаслідок повномасштабного вторгнення росії;
- ризики пов'язані з реалізацією економічних прав та захистом прав власності;
- недостатня розвиненість фондового ринку;
- ризики, пов'язані зі світовими тенденціями в економіці, зокрема пандемією COVID-19;
- економічні ризики тощо.

Інвестиції в аграрний сектор економіки впливають на обсяги формування національного ВВП. При цьому розвиток інвестиційного процесу в аграрному секторі може мати суттєвий синергетичний ефект, оскільки інвестиції відносяться до валового накопичення капіталу, який є складовою ВВП. Аналізуючи частку інвестицій в аграрний сектор в складі ВВП і в структурі сукупних інвестицій, спостерігаємо зростання її до 2017 р. та спад у 2018 р. (рис. 8).

Рис. 8. Частка інвестицій у сільському господарстві відносно ВВП та валових інвестицій

Джерело: побудовано за даними [7]

Важливо проаналізувати динаміку обсягу питомих інвестицій в аграрні підприємства відносно кількості підприємств та чисельності населення України. Можемо констатувати, що динаміка обсягу таких інвестицій мала нестійкий характер (табл. 3).

Основними мотиваторами аграрних інвестицій, на думку вчених [14, с. 26] є: бажання доступу до найкращих ділянок землі, підвищення капіталізації, диверсифікація інвестиційного портфелю за рахунок вкладень в аграрний сектор за зниження віддачі від інших секторів тощо.

Для покращення інвестиційного клімату в Україні має бути сформована належна державна інвестиційна політика, яка б враховувала потреби кожного регіону і була спрямована на зростання інвестиційної привабливості аграрної галузі.

Звідси, незважаючи на суттєві проблеми у створенні сприятливого інвестиційного клімату, наша країна повільно, але впевнено рухається вперед до інтегрованого суспільства, а це має забезпечити надходження нових інвестицій.

**Обсяг питомих інвестицій в аграрні підприємства
відносно кількості підприємств та чисельності населення**

Роки	Інвестиції в сільське господарство на одне підприємство, тис дол. США	Інвестиції в сільське господарство на одного жителя, тис дол. США
2011 р.	41	45
2012 р.	67	61
2013 р.	65	68
2014 р.	60	66
2015 р.	51	55
2016 р.	39	43
2017 р.	54	57
2018 р.	59	70
2019 р.	58	69
2020 р.	54	65

Джерело: побудовано за даними [7]

Вважаємо, що саме інвестиції в аграрний сектор економіки здатні вирішити цілий ряд ключових завдань розвитку економіки:

- підтримання та стимулювання загального економічного зростання;
- підтримання екологічної безпеки;
- зниження рівня бідності у довготерміновій перспективі.

Стабільні та стійкі інвестиції в аграрний сектор здатні створити поштовх для розвитку нових інноваційних технологій. При цьому, негативний вплив на розвиток галузей сільського господарства спричиняють такі чинники, як: недосконалість ціноутворення; девальвація національної валюти; диспаритет цін на промислову та сільськогосподарську продукцію; незавершеність інституційних перетворень в аграрному секторі; відсутність державної підтримки тощо.

Проблема підвищення інвестиційної привабливості аграрного сектору економіки може бути вирішена шляхом поєднання зусиль держави, підприємств та організацій на різних етапах процесу інвестування.

Висновки. Дослідженнями встановлено, що нині одним із основних чинників ефективного розвитку аграрного сектору є його інноваційно-інвестиційне забезпечення, яке спрямоване на задоволення продовольчих потреб населення та підвищення конкурентоспроможності країни. Дієва інноваційна система прямо залежить від оптимальної інформаційної інфраструктури та зв'язками між учасниками інноваційного процесу. Інноваційний розвиток аграрного сектору України у стратегічній перспективі неможливий без відповідного інвестиційного забезпечення.

До першочергових пріоритетів розвитку інноваційно-інвестиційних процесів в аграрному секторі доцільно віднести:

- відтворення родючості ґрунтів та запобігання їх деградації;

- оновлення і технологічне переоснащення матеріально-технічної бази аграрних підприємств;
- впровадження енерго- і ресурсозберігаючих технологій виробництва, зберігання і переробки сільськогосподарської продукції;
- розвиток виробництва органічної сільськогосподарської продукції;
- створення сучасної системи інформаційного та інфраструктурного забезпечення інноваційно-інвестиційної діяльності в аграрному секторі;
- спрощення процедури взаємовідносини між підприємцями та державою у сфері іноземного інвестування;
- удосконалення нормативно-правової бази інноваційно-інвестиційної діяльності;
- розробка дієвої державної інноваційної політики і стратегії на регіональному та загальнодержавному рівнях;
- формування організаційно-економічного механізму функціонування аграрного сектору на інноваційній основі;
- розробка інноваційних програм розвитку аграрного сектору на всіх рівнях;
- вдосконалення системи підготовки кадрів в галузі інноваційної діяльності;
- створення сприятливих умов для творців інновацій;
- сприяння розвитку науки та науково-технічної діяльності

Тільки комплексний підхід до вирішення проблем інноваційно-інвестиційного розвитку може зробити Україну світовим лідером із виробництва сільськогосподарської продукції та забезпечити конкурентоспроможність на світовому ринку.

Список використаних джерел:

1. Про інноваційну діяльність : Закон України від 04.07.2002 р. № 40-IV. База даних «Законодавство України». ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15> (дата звернення: 14.10.2022).
2. Про інвестиційну діяльність: Закон України від 18.09.1991 р. № 1560-XII. База даних «Законодавство України». ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12> (дата звернення: 24.10.2022).
3. Vasylieva N. Ukrainian Agricultural Contribution to the World Food Security: Economic Problems and Prospects. *Montenegrin Journal of Economics*. 2018. № 14 (4). P. 215–224.
4. Agriculture, forestry, and fishing, value added (% of GDP). URL: <https://data.worldbank.org/indicator/NV.AGR.TOTL.ZS?view=chart> (дата звернення: 11.10.2022).
5. Agricultural raw materials exports (% of merchandise exports). URL: <https://data.worldbank.org/indicator/TX.VAL.AGRI.ZS.UN?view=chart> (дата звернення: 11.10.2022).
6. Employment in agriculture (% of total employment) (modeled ILO estimate). URL: <https://data.worldbank.org/indicator/SL.AGR.EMPL.ZS?view=chart> (дата звернення: 11.10.2022).
7. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 25.10.2022).

8. Органічне виробництво в Україні. URL: <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=ed6463ce-f338-4ef0-a8a8-e778d3d0ffd1&title=OrganichneVirobnitstvoVUkraini> (дата звернення: 12.10.2022).
9. Національна економічна стратегія на період до 2030 року : Постанова Кабінету Міністрів України від 03 березня 2021 р. № 179. URL: <https://www.kmu.gov.ua/pras/pro-zatverdzhennya-nacionalnoyi-eko-a179> (дата звернення: 30.09.2022).
10. Шпортюк Н., Пугач А. Пріоритетні напрями державного Регулювання інноваційних процесів в аграрному секторі економіки. *Державне управління та місцеве самоврядування*. 2019. Вип. 1 (40). С. 96–100.
11. Лупенко Ю. О., Малік М. Й., Шпикуляк О. Г. Інноваційне забезпечення розвитку сільського господарства України: проблеми та перспективи. Київ : ННЦ «ІАЕ», 2017. 516 с.
12. Грановська В. Г., Крикунова В. М. Організаційні трансформації в аграрному секторі економіки України. *Економіка АПК*. 2018. № 3. С. 63–74.
13. Минів Р. М., Івашків В. О. Особливості інвестиційного розвитку аграрних підприємств. *Науковий вісник ЛНУВМБ імені С.З. Гжицького. Серія : Економічні науки*. 2021. Т. 23. № 97. С. 24–30.